

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 De intellectu, vel intelligentia, vtrum sit pars prudentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

men omnino consuetas, quia ea quae sunt in consuetudine magis miramur, & sic in eis animus magis & vehementius derinetur: ex quo fit, quod eorum, quae in pueritia vidimus, magis memoremur. Ideo autem necessaria est huiusmodi similitudinum, uel imaginum adiutentio, quia intentiones simplices, & spirituales facilius ex anima elabuntur, nisi quibusdam similitudinibus corporalibus quasi alligentur: quia humana cognitio potentior est circa sensibilia, unde & memoratiua ponitur in parte sensitiua. Secundo, oportet, ut homo ea quae memoriter uult tenere, sua consideratione ordinate disponat, ut ex uno memorato facile ad aliud procedatur. Vnde Philo. dicit lib. 2. de Memoria. A locis uidemur rem in se fieri aliquam. Causa autem est, quia uelociter ab alio in aliud ueniunt. Tertio, oportet, ut homo solitudinem apponat, & affectum adhibeat ad ea, quae uult memorari: quia quanto aliquid magis fuerit impressum animo, tanto minus elabitur. Vnde & Tullius dicit in sua Rhetorica, quod solitudo conseruat integras simulacrorum figuras. Quarto, oportet, quod ea frequentet meditetur, quae uolumus memorari. Vnde Philo. dicit in li. 2. de Memoria, quod meditationes memoriam saluant, quia, ut in eodem li. dicitur, consuetudo est quasi natura. Vnde quod multoties intelligimus, cito reminiscimur, quasi naturali quodam ordine ab uno ad aliud procedentes.

AD TERTIUM dicendum, quod ex praeteritis oportet nos quasi argumentum sumere de futuris: & ideo memoria praeteritorum necessaria est ad bene consiliandum de futuris.

Ca. 3. in memo. 410. to. 2.

Ca. 3. tom. 2.

Supra. q. 48. cor. & 3. di. 33. q. 3. ar. 1. q. 1.

Lib. 6. c. 3. & 6. to. 5.

q. 8. artic. 2.

1. 2. q. 62. ar. 2. & sup. q. 4. lib. 6. c. 7. & 2. tom. 5. ar. 1. l. 3. de anima, text. 38. tom. 2.

Tullius li. 2. de Inuentione. fol. 4. ante fin. libri.

ARTICVLVS II.

Utrum intellectus sit pars prudentia.

AD SECUNDUM sic procedit. Videtur, quod intellectus non sit pars prudentia. Eorum enim, quae ex opposito diuiduntur, unum non est pars alterius: sed intellectus ponitur uirtus intellectualis conditiua prudentia, ut patet in 6. Ethic. ergo intellectus non debet poni pars prudentia.

¶ 2. Praet. Intellectus ponitur inter dona Spiritus sancti, & correspondet fidei, ut supra habetur: sed prudentia est alia uirtus a fide, ut per se praedicta patet, ergo intellectus non pertinet ad prudentiam.

¶ 3. Praet. Prudentia est singularium operabiliu, ut dicitur in 6. Ethic. sed intellectus est uniuersalium cognoscitiuus, & immaterialium, ut patet in 3. de Anima. ergo intellectus non est pars prudentia.

SED CONTRA est, quod Tullius ponit intelligentiam partem prudentia, & Macrobius intellectum, quod in idem redit.

RESPON. Dicendum, quod intellectus non sumit hic pro potentia intellectiua, sed prout importat quandam rectam estimationem alicuius extremi principii, quod accipitur ut per se notum: sicut & prima demonstrationum principia intelligere dicimur. Omnis autem deductio rationis ab aliquibus procedit, quae accipiuntur ut prima: unde oportet, quod ois processus rationis ab aliquo intellectu procedat. Quia ergo prudentia est recta ratio agibilium, ideo necesse est quod totus processus prudentia ab intellectu deriuetur, & propter hoc intellectus ponitur pars prudentia.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ratio prudentia terminatur, sicut ad conclusionem quandam, ad particulare operabile, ad quod applicat uniuersalem cognitionem, ut ex dictis patet. Concluditur enim per syllogizatur ex uniuersali, & singulari. Vnde oportet, quod ratio prudentia procedat, quorum unus est, qui est uniuersalis, quod pertinet ad intellectum, & unus est, qui est singularis, quia naturaliter non solum uniuersalia principia spectant ad intellectum, sicut nulli esse maleiacentem, patet. Alius autem intellectus est, qui est cognoscitiuus extremi, alicuius principii, seu principii contingentis operabilis, minoris, quam oportet esse singulari, ut modo prudentia, ut dictum est. Hoc autem singulare est aliquis singularis finis, ut dicitur in 1. de Anima. Vnde intellectus, qui ponitur pars prudentia, dicitur ad rectam estimationem aliquo particulari.

AD TERTIUM dicendum, quod ratio prudentia de fine particulari & intellectu dicitur, tum est alicuius principii: & sensus, autem particularis. Et hoc est quod Philo. dicit in 2. de Memoria. Singularem uirtutem, oportet habere ad finem, sicut intellectus. Non autem hoc dicitur de sensu particulari, quia cognoscitiuus sensibilibus, sed de sensu interiori, quod est iudicamus.

tionem, ut ex dictis patet. Concluditur enim per syllogizatur ex uniuersali, & singulari. Vnde oportet, quod ratio prudentia procedat, quorum unus est, qui est uniuersalis, quod pertinet ad intellectum, & unus est, qui est singularis, quia naturaliter non solum uniuersalia principia spectant ad intellectum, sicut nulli esse maleiacentem, patet. Alius autem intellectus est, qui est cognoscitiuus extremi, alicuius principii, seu principii contingentis operabilis, minoris, quam oportet esse singulari, ut modo prudentia, ut dictum est. Hoc autem singulare est aliquis singularis finis, ut dicitur in 1. de Anima. Vnde intellectus, qui ponitur pars prudentia, dicitur ad rectam estimationem aliquo particulari.

AD SECUNDUM Dicendum, quod ratio prudentia de fine particulari & intellectu dicitur, tum est alicuius principii: & sensus, autem particularis. Et hoc est quod Philo. dicit in 2. de Memoria. Singularem uirtutem, oportet habere ad finem, sicut intellectus. Non autem hoc dicitur de sensu particulari, quia cognoscitiuus sensibilibus, sed de sensu interiori, quod est iudicamus.

AD TERTIUM Dicendum, quod ratio prudentia de fine particulari & intellectu dicitur, tum est alicuius principii: & sensus, autem particularis. Et hoc est quod Philo. dicit in 2. de Memoria. Singularem uirtutem, oportet habere ad finem, sicut intellectus. Non autem hoc dicitur de sensu particulari, quia cognoscitiuus sensibilibus, sed de sensu interiori, quod est iudicamus.

ARTICVLVS III.

Utrum docilitas debeat poni pars prudentia.

AD TERTIUM sic procedit. Vnde quod docilitas non debeat poni pars prudentia. Illud enim, quod requiritur ad omnem uirtutem intellectualem, non debeat appropriari alicui earum: sed docilitas necessaria est ad quamlibet uirtutem intellectualem: ergo non debeat poni pars prudentia.

¶ 2. Praet. Ea quae ad uirtutes humanas pertinent, sunt in nobis, quia secundum ea, quae in nobis sunt, laudamus, uel uisuperamus: sed non est in potestate nostra, ut dociles simus: sed hoc ex natura, licet dispositione quibusdam conuenit: ergo non est pars prudentia.

¶ 3. Praet. Docilitas ad discipulum pertinet, cum sit preceptiua, uidetur magis pertinere, qui etiam preceptorum docentium cilas non est pars prudentia.

SED CONTRA est, quod Macrobius sententiam Platonis, ponit docilitatem partem prudentia.

RESPON. Dicendum, quod docilitas est prudentia consistit circa particularia, in quibus cum sint quasi infinita, non possunt ab uno homine sufficienter considerari per modicum tempus, sed per aliquod tempus, de in his quae ad prudentiam pertinent, dicit homo ab alio eruditus, praecipue sanum intellectum adeptus, sicut dicitur in 6. Ethic.